

Skabelse. Gud som skaber. Mennesket

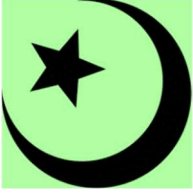
I Verden som skabt

- Mennesket er en integreret del af skaberværket .
- Bibelens skabelsesberetninger sætter mennesket i centrum.
- Skaberværket er både menneskers livsgrundlag og trussel..
- Skaberværket er ikke Gudløst, og derfor skal det behandles med omsorg. .
- Problem: Den bibelske tolkning af menneskets som skabelsens centrum har ført til den økologiske og klimatiske krise
- Skabelsestro er eksistenstolkning

III Bibelens skabelsesberetninger

- Skabelsesberetning er den bibelske fremstilling i digt og fortælling af den teologiske grundtanke, at Gud har skabt verden. Det er ikke en teori om, hvordan verden er blevet til!
- GT indeholder både fragmenter af og længere tekster med skabelsesskabelsesberetninger:
 - Sl 24,1f. er en kort antydning af skabelsens forløb
 - Sl 104 er én lang skabelseshymne
 - Spor af skabelsesberetning i profetlitteraturen (Es 40,12) og i visdomslitteraturen (Job 38,4-11)
- 1 Mos 1-2 indeholder to skabelsesfortællinger

III Menneskesynet i religionerne

Hinduismen	Buddhismen	Jødedom	Kristendom	Islam
				
Menneske er en evig sjæl, som er bundet til den fysiske eksistens	Mennesket er et "jag" dannet af trangen til eksistens.	Mennesket er en helhed af sjæl og legeme, en person	Mennesket er en helhed af sjæl og legeme, en person	Mennesket er skabt som en person, som et fornuftsvæsen

IV Guds billedlighed

- I den hebraiske og græske tekst står der, at Gud sagde, at mennesket skulle skabes "i vort billede og vores lighed"
- Hvori menneskets lighed med Gud består, siger teksten ikke noget om, kun at mennesket skal "**forvalte/herske**" over det øvrige skaberværk og mennesket skabes som mand og kvinde.
- Mennesket er skabt som et frit væsen
- Mennesket er skabt som et *mulighedsvæsen*

- Salme 8:

Når jeg ser din himmel, dine fingres værk,
månen og stjernerne, som du satte der,
hvad er da et menneske, at du husker på det,
et menneskebarn, at du tager dig af det?
Du har gjort det kun lidt ringere end Gud,
med herlighed og ære har du kronet det.
Du har gjort det til hersker over dine hænders værk,
alt har du lagt under dets fødder,
får og okser i mængde,
selv de vilde dyr,
himlens fugle og havets fisk,
dem, som færdes ad havenes stier.

- Kirkefaderen **Irenæus** (130 – 200): Adam var fra første færd bestemt til at vokse og komme til at ligne Kristus, den anden Adam (jvf. Rom. 5,12-19).
- Guds billedlighed skal forstås som et væsensmæssigt forhold mellem Gud og mennesket.
- Guds billedlighed understreger menneskets værdi og høje status
- Mennesket er af Gud og har hjemme i Gud
- Som delagtigt i Guds væsen er mennesket i i udgangspunktet frit, godt, rationelt, empatisk osv.
- Verden er ikke skabt ud af intet, men ud af Gud.

V Kroppen og sjælen

- Det fremgår af skabelsesberetningerne, at Gud skabte mennesket som en enhed af en fysisk krop og et guddommeligt element, som giver mennesket liv.
- 1 Mos 1: Guds billedlighed
- 1 Mos 2: Livsånde/krop – mennesket bliver en ”levende sjæl.
- Den bibelske antropologi er modsætning til en krop/sjæl-dualisme

VI Mennesket og dets næste – ansvaret – Jesu krav til disciplene om livet i tillid.

- Det andet menneske er lige som én selv skabt i Guds billede og dermed inkluderet i Guds trinitariske fællesskab.
- 1 Mos 4,8-10 taler om næsten:

Siden talte Kain til sin bror Abel, og da de en dag var ude i det fri, overfaldt Kain sin bror Abel og slog ham ihjel. Da spurgte Herren Kain: »Hvor er din bror Abel?« Kain svarede: »Det ved jeg ikke. Skal jeg vogte min bror?« Herren sagde: »Hvad er det, du har gjort? Din brors blod råber til mig fra jorden.

De ti bud – Bjergprædiken:

- Mennesket bliver ikke opfattet ud fra sig selv, men ud fra Gud og næsten dvs. ud fra den anden.

- Mennesket er tænkt som socialt og hele tiden henvist til andre.

Nøgleord i Jesu forkyndelse

- *Bekymring* – fører til forsøg på at kontrollere sin egen tilværelse. ”Se til himlens fugle..”
- *Helhjertethed* – en praksis over for andre, som ikke er styret af egne interesser
- *Et absolut forhold til Gud* - bidrager til at relativisere, og eventuelt også fremme kritik af alle former for menneskelig magtudøvelse

VII Menneskets enhed med Gud - Ordet (Joh) – Paulus` eskatologi

Joh 1,11-13:

Han kom til sit eget, og hans egne tog ikke imod ham. Men alle dem, der tog imod ham, gav han ret til at blive Guds børn, dem, der tror på hans navn; de er ikke født af blod, ikke af køds vilje, ikke af mands vilje, men af Gud.

1 Kor 15, 25-28:

For Kristus skal være konge, indtil Gud får lagt alle fjender under hans fødder; som den sidste fjende tilintetgøres døden, for »alt har han lagt under hans fødder« – og når det hedder, at alt er underlagt, er det klart, at undtaget er Gud, der har lagt alt under ham. Og når så alt er underlagt ham, skal også Sønnen selv underlægge sig under ham, som har lagt alt under ham, for at Gud kan være alt i alle.

VIII Mennesket skabt i Guds billede – tolkninger i kirkens historie

Oldkirken:

Irenæus (130 – 200): Gudbilledligheden angår både menneskets legemlighed og sjæl – mod gnostikerne.

Mennesket skabes i Guds billede og fuldendes i Guds lighed, Skabelsen er altså en vækstproces. Denne vækstproces drives frem af ordet, der selv er Guds billede.

Menneskets kropslighed består i fuldendelsen

Origenes (185-254) : Det er kun det indre menneske, der er skabt i Guds billede.

Opstandelseslegemet er et åndeligt legeme.

Ortodoks teologi:

- Gudsbilledligheden udtrykkes i menneskets personlighed. Mennesker er individuelle personer med sjæl og legeme – frie og ansvarlige
- Den medskabte Gudsbilledlighed fuldendes ved Guds **nåde, så mennesket også bliver lig Gud.**
- Men det er det frie Gudsbilledlige menneskes ansvar selv at vælge at lade nåden fuldende skabelsen.

Katolsk teologi

Augustin:

- Ved skabelsen har mennesket fået mulighed for at få del i Guds væsen.
- Det er denne "overnatur", der mistes ved syndefaldet og som genoprettes ved frelsen..
- Kirken er gennem sine sakramenter formidler af frelsen.

Martin Luther (1483-1546):

- Guds billedligheden er relationen mellem Gud og menneske.
- Ved syndefaldet blev denne relation brudt. Guds svar er vrede.
- Ved Guds nåde, som gives gennem troen på Jesus Kristus, genoprettes relationen mellem Gud og menneske
- Guds vrede overvindes af Guds nåde.
 - a) Med reformationen sker der et afgørende skift i forståelsen af menneskets Guds billedlighed.
 - b) Guds billedligheden udtrykker ikke længere et ontologisk forhold, men et relationsforhold.

N.F.S. Grundtvig (1783-1872) foretager en for vestlig teologi særlig vending tilbage til de græske kirkefædre

Mennesket er skabt i Ordets billede.

Guds billedligheden kommer netop til udtryk i menneskets evne til at tale med kraft, sandhed og kærlighed.

Dette Ord med Aand og Liv
Gienlyd af Guds Almagts-Bliv,
Det Guds Billed er her neden,
Og Hans Glands i Evigheden!

Den kristelige Børnelærdom (1868):

- Menneskets Guds billedlighed er svækket, men ikke forsvundet med syndefaldet.
- Derfor er det medfødte og det genfødte menneskeliv grundlæggende det samme.

Nutidig teologi

- Fremhævelse af menneskets skabte enhed mellem Gud og menneske - værensmæssig enhed.
- Først var Gud, så kom mennesket. Først billedet og så afbilledet.
- Derved af fremhæves menneskets værdi og høje status: Mennesker er af Gud og har hjemme hos Gud.
- Mennesket er i udgangspunktet frit, godt, rationelt, empatisk osv.
- Verden er ikke skabt ud af intet, men ud af Gud (Jürgen Moltmann: *Gott in der Schöpfung* (1985))